



li.remissvar@regeringskansliet.se
li.jl@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss av föhandsbedömning av finansiella instrument i CAP

LRF har fått möjlighet att yttra sig över ovanstående promemoria och lämnar här våra synpunkter. I detta remissvar har även LRF Ungdom medverkat.

LRF är en partipolitiskt obunden intresse- och företagarorganisation för jord- och skogsbrukare samt delar av förädlingsindustrin. LRF arbetar för att skapa bättre förutsättningar och stödja medlemmarna i deras verksamheter. LRF verkar för utveckling av företag och företagare med jord, skog, trädgård och landsbygdens miljö som bas, så att de kan förverkliga sina ambitioner om tillväxt, lönsamhet och attraktionskraft. LRF är en medlemsstyrd organisation byggd på demokrati.

- Vi är 120 000 medlemmar, där varannan medlem är företagare.
- Vi är 11 000 förtroendevalda från hela Sverige.
- Tillsammans står vi för 4 procent av Sveriges BNP.

Sammanfattning

- LRF håller inte med om slutsatsen att finansieringsinstrumentet inte kan rekommenderas utan anser att finansieringsinstrument har potential att bidra till att nödvändiga investeringar i sektorn blir av.
- LRF ser ett växande kapitalbehov i sektorn, inom delvis svårfinansierade områden, där finansieringsinstrument kan vara en del i lösningen.
- LRF instämmer i att arbetet med att förbättra sektorns lönsamhet måste förstärkas för sektorn ska kunna få den tillväxt som krävs för att möta framtida utmaningar och samhällets behov.
- LRF är positivt inställda till att ytterligare undersöka möjligheter att använda finansieringsinstrument i eller utanför CAP.
- Finansieringsinstrument bör inte införas i nuvarande CAP om det innebär att satsningar på andra åtgärder minskar.
- LRF kommer att beröra finansieringsinstrument i kommande CAP-period i vårt kommande svar på regeringens remiss om EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034.

Förhandsutvärderingens slutsatser

Förhandsutvärderingen konstaterar att det inte finns något belägg för ett större marknadsmisslyckande vad gäller kapitaltillgång för jordbruket i Sverige. Bland annat hänvisar man till en studie som visar att finansieringsgapet (dvs den del av jordbrukets investeringar som borde kunna få finansiering men som inte får det) motsvarar mindre än 1% av den totala upplåningen och är ett av de lägsta i EU.

Slutsatsen är att finansieringsinstrument inte kan rekommenderas i nuläget och att det är bristande lönsamhet som är grundproblemet och också det som Sverige borde jobba för att åtgärda. Förhandsutvärderarna konstaterar dock att kreditgarantier skulle kunna vara aktuella för att stödja nystartare eller vid utökning av befintlig verksamhet.

LRF delar inte fullt ut förhandsutvärderingens slutsatser.

LRF håller med om att lönsamma företag är en förutsättning för att det ska finnas en investeringsvilja och att det för många företag är en utmaning att få tillräcklig lönsamhet.

LRF vill understryka att jordbrukssektorn står inför ett kraftigt ökande kapitalbehov inom delvis svårfinansierade områden som exempelvis generationsskiften, nyetableringar och utökningar av företag samt större stallinvesteringar. LRF håller inte med om slutsatsen att finansieringsinstrumentet inte kan rekommenderas utan anser att finansieringsinstrument har potential att bidra till att nödvändiga investeringar i sektorn blir av. Inom begreppet finansieringsinstrument finns också flera möjliga åtgärder vars användbarhet inte utretts.

Sektorns utmaningar och behov

Jordbruksföretagen står inför ett antal kapitalkrävande utmaningar. Jordbruksföretagen behöver investera i tillväxt för att öka produktionen i enlighet med livsmedelsstrategin och beredskapspolitiken. I sektorn finns en **tillväxtpotential** som också skapar en **förstärkt nationell försörjningsförmåga**. Potentialen presenteras bland annat i Jordbruksverkets rapport (Förslag på mål och uppföljningsmetoder för svensk livsmedelsproduktion RA25:10) och i LRF:s egna beräkningar om lämpliga mål inom livsmedelsstrategin. LRF räknar med att produktionen kan öka med 10–40% i olika produktionsinriktningar. Detta kräver investeringar i **utökad verksamhet**, sannolikt på båda befintliga och nya företag.

Jordbruket står också inför ökade krav på åtgärder inom miljö och klimat där LRF räknat ut att **jordbrukets gröna omställning** skulle innebära investeringar om 80-85 miljarder och därtill ökade kostnader med 10 miljarder årligen exempelvis för användning av fossilfri mineralgödsel och biodrivmedel, skötsel av betesmarker med mera.

EU har också som målsättning att **öka takten i generationsväxlingen** vilket driver ett större kapitalbehov för dem som ska ta över eller etablera företag i näringen. Behovet är betydande då 75% av dagens svenska jordbrukare är över 50 år. För att öka takten

behövs etableringskapital vilket ofta också omfattar att investera ikapp eftersatta investeringar från tidigare generationer eller ägare. Tidigare generationer behöver ofta också ett exitkapital för boende och levnadsomkostnader som kompletterar pensionsinkomster.

Utöver detta behöver jordbruket också investera i ökad **beredskap på gårdarna och klimatanpassningsåtgärder** för att säkra verksamhet och livsmedelsproduktion över tid.

Finansieringsinstrument i CAP

LRF är positivt inställda till att undersöka möjligheterna med Finansieringsinstrument i eller utanför CAP.

I nuvarande CAP-period anser vi att finansieringsinstrument endast är aktuellt om det inte tränger ut andra åtgärder. För kommande CAP-period (2028 till 2032) kommer vi att beröra frågan om finansieringsinstrument i CAP i remissvar till regeringen remiss om EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034 om bland annat inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och hav, välbefinnande och säkerhet och om villkor för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitik.

LRF anser att det skulle vara intressant att utreda hur finansieringsinstrument kan komplettera exempelvis nuvarande investeringsstöd med särskilt fokus på om en sådan kombination kan minska på risken för att investeringsstödet driver upp kostnader inom vissa områden.

LRF:s medlemmar efterfrågar bättre tillgång på kapital

LRF håller inte med fullt ut om slutsatserna. Svårigheter att finansiera etableringar och investeringar är frågor som LRF:s medlemskår frekvent lyfter som viktiga för organisationen att arbeta med. I LRF Ungdomens rapport om ägarskiften 2023 uppger så många som 81 procent av de tillfrågade unga brist på kapital som huvudsakligt hinder. LRF Ungdomen vill se en nationell strategi och en bred utredning om vilka hinder som för att fler unga ska kunna ta över och lyfter särskilt etableringslån som en av de lösningar som bör prioriteras. <https://via.tt.se/pressmeddelande/4114872/lrf-om-eus-strategi-for-generationsvaxling-sverige-kan-och-maste-skapa-bättre-forutsättningar-for-unga-att-ta-over?lang=sv>LRFs regioner och branscher anser exempelvis att kreditgarantierna ett av de viktigaste förslagen i SOU2024:56 Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd. Lantbrukarkårens signaler och den låga investeringstakten stämmer inte överens med förhandsutvärderingens slutsatser att tillgången på kapital är tillräcklig.

Lönsamhet och kapitaltillgång är inte separata frågor

Det är positivt att utvärderingen lyfter behovet av fortsatt arbete för att förbättra lönsamheten i sektorn. Det är docksvårt att separera effekten av kapitaltillgång från effekten av sämre lönsamhet på investeringstakt och investeringsvilja. Vi anser att

dagens låga investeringstakt och lönsamhet delvis kan handla om otillräcklig finansiering. Det finns flera områden där god tillgång till kapital till konkurrenskraftiga priser kan skapa en bättre lönsamhet i företaget. Våra medlemmar behöver också likvärdig tillgång till kapital som kollegorna i andra länder för att inte tappa i konkurrenskraft och försämrade förutsättningar för tillväxt.

Kapitalanskaffning är utmanande på ett antal områden

Vi ser inom flera produktionsgrenar att investeringstakten är för låg. Vi ser också att det finns flera områden där kapitalanskaffningen är en utmaning:

- Unga och nystartade företag
- Jordbruk i områden där förhållande mellan markvärde och avkastningsvärde kan ge svårigheter för lånefinansiering av investeringar
- Uppgradering av befintlig produktion tex lösdribsstall i stället för uppbundet inom mjölk
- Investeringar i omställningsåtgärder som inte ökar vinsten i företaget
- Beredskapsinvesteringar och klimatanpassningar som är en form av försäkringsinvesteringar som inte säkert ökar vinsten i normalläget men kan ge förutsättningar att verka i geopolitisk osäkerhet och allt större vädervariationer.
- Bankfinansiering mot säkerhet innebär normalt en relativt låg värdering av ekonomibyggnader i jordbruket. Därför behövs vanligen tillskott i form av riskkapital.
- Behovet av riskkapital, mer eller riskvilligt kapital än traditionell finansiering, i samband med investeringar är stort och idag finns få aktörer på detta område. Tillväxtbolaget är en sådan aktör men täcker bara en begränsad del av marknaden. Vi bedömer att det är ett relativt stort behov idag sannolikt täcks på delvis genom dyrare krediter, att man lyckas hitta medfinansiering tex inom familjen men också genom att investeringar skalas ned eller skjuts på framtiden.

Sammanfattningsvis vill LRF lyfta att det finns utmaningar inom kapitalanskaffning i närtid och att de växer i takt med sektorns ökande kapitalbehov. Vi ser att finansieringsinstrument kan vara en del i lösningen och att det finns en rad möjliga åtgärder som skulle kunna undersökas ytterligare.

Med vänliga hälsningar

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

Marie Törnquist
Näringspolitisk analytiker

Hilda Runsten
Enhetschef
Näringspolitisk policy